

Горіна Ольга,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології
та педагогіки
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ – ВАЖЛИВИЙ КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ-МАГІСТРІВ

Одним з основних завдань вищої школи є підвищення якості освіти професійної підготовки фахівців усіх рівнів. Проблему визначення критеріїв якості освіти підготовки фахівців ЗВО досліджували сучасні психологи, педагоги І. Анненкова, К. Єлисеєв, М. Новіков, Н. Островерхова, Л. Редько, С. Трапідина, Д. Полева та ін. [1,3].

Проте проблема психолого-педагогічної мобільності фахівця-психолога залишається актуальною для науковців, експертів, роботодавців, викладачів вищих навчальних закладів, зокрема в процесі підготовки майбутніх фахівців.

Метою даної статті є виділення основних критеріїв психолого-педагогічної мобільності якості освіти в період підготовки психологів-магістрів.

У довідковій літературі з питань психології, педагогіки, поняття «критерій» розглядається як ознака, яка дає оцінку різним явищам. А якість освіти, відповідно до Закону України «Про освіту» ввійшло в освітню практику як результат освітньої діяльності, навчання відповідно до стандартів освіти встановлених законодавством.

І. Анненкова у дослідженнях критеріїв та показників якості освіти у ВНЗ якість освіти розглядає як «багатопланову категорію, критерії оцінки якої можуть бути різними, але доповнюють один одного, охоплюють усі сторони освітньої діяльності...» [1].

Дослідниця виділяє чотири основних аспекти оцінки якості освіти:

- гарантоване виконання базових стандартів та еталонів;
- досягнення поставлених цілей на різних етапах навчання (на вході, у процесі й на виході);
- здатність задовольняти попит і очікування споживачів освітніх послуг і зацікавлених учасників освітнього ринку;
- прагнення до вдосконалення навчання [1].

Дефініція «мобільність» має декілька пояснень, однак всі вони характеризують зміни, які відбуваються з людиною в житті, суспільстві (особистісна, інтелектуальна, соціальна, професійна, академічна, ступенева, політична мобільність тощо).

Щодо дослідження даної проблеми варто врахувати думку К. Єлисеєва, Д. Полева [3], відносно відстеження когнітивних результатів освіти, ступеня досягнення поставлених навчальних завдань, сформованих особистісних якостей спрямованих на самореалізацію та самооцінку професійної діяльності в майбутньому.

Також важливо формувати такі компоненти професійної мобільності психолога-фахівця, що, опісля навчання в магістратурі, він зможе використовувати. Однак психолого-педагогічна мобільність як критерій якості освіти молодого фахівця, залежить від сфери його діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми магістерського рівня здобувачі на першому році навчання вивчають теоретичні матеріали, продовжують дослідження за різними методиками з навчальних дисциплін (педагогіка та психологія вищої школи, методологія наукових досліджень та академічна доброчесність, іноземна мова в спеціальності, сучасні інформаційні технології та їх використання в професійній діяльності, соціально-психологічна реабілітація, теорія та практика психологічного консультування, моделювання та багатомірні методи аналізу даних, психологія переговорної діяльності, організація роботи психологічної служби, та ін.).

Для визначення основних критеріїв психолого-педагогічної мобільності якості освіти в період підготовки психологів-магістрів, дослідження проведено у двох групах (30 осіб) за методикою М.Новікова. На підготовчому (вхідному) етапі виокремлено дану проблему в науці, визначено базові поняття та рівень професійної підготовки (через спостереження, бесіди, анкетування). Дані систематизовано, щоб продовжити експеримент

та визначити компоненти мобільності як важливі критерії якості професійної підготовки.

В умовах соціальної нестабільності в суспільстві, здобувачі (25%) визначили, що соціальна мобільність, важлива для спілкування з різними верствами населення, соціальними групами. Особистість координує свої дії відповідно до змін та вимог суспільства, може визначити свою соціальну роль та механізми ефективної діяльності.

Так як сьогодні формується новий рівень взаємодії науки і інформаційних технологій з суспільством та освітою, ознакою якого є впровадження ефективних технологій у всі сфери життєдіяльності людини, 65% респондентів визначили, що розвиток професійної майстерності фахівця-психолога залежить від такого компонента мобільності як інформаційно-комунікативного, завдяки сформованості якого відбувається оперативний доступ до інформації та ефективне її використання. Саме впровадження сучасних навчальних технологій у процес професійної підготовки майбутніх психологів, сприяє стимулюванню пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, підвищенню інтересу до майбутньої професії, формуванню практичних умінь і навичок до реалізації професійних задач, самостійного прийняття рішень, складання рекомендацій, тощо.

Важливість особистісного компонента, що характеризує індивідуальні риси та якості фахівця, сформовану соціокультурну та соціально-професійну компетентність, в тому числі в процесі осмислення і прогнозування результатів організованих суб'єкт – суб'єктивних відносин відзначили 50% (25 осіб).

Оскільки у суспільстві відбуваються постійні зміни, вважається, що «соціальний простір», «соціальні статуси», «соціальна мобільність» тощо, наприклад, за теорією П. Сорокіна мають два типи (руху) – мобільності: горизонтальну та вертикальну. Що пояснюється як здатність до переходу з однієї соціальної групи до іншої, зміну громадянства, сім'ї та інш.

Вертикальну мобільність вчений поділяє на професійну, економічну, політичну.

У процесі дослідження нашими респондентами виділено значення даних компонентів – 90%.

Отримані знання, сформовані здобувачами-магістрами навички допомогли нам за період дослідження виявити різні компоненти психолого-педагогічної мобільності, що є важливими для молодих фахівців, їх використанні для набуття майстерності, удосконалення професійних компетентностей як фахівця, соціальної активності, конкурентоздатності в майбутньому.

Таблиця 1

№п/п	Типи	Компоненти	К-сть	Характеристика
1	підготовчий	соціальний	25%	для спілкування з різними соціальними групами
2	основний	інтелектуальний	55%	пізнавальні індивідуальні можливості
3	констатувальний	особистісний	50%	рівень загальної ерудиції
4	формульовальний	професійний та інформаційно-комунікативний	75%	оперативний доступ до інформації
5	заклучний	комунікативний та професійний	70%	ефективне використання в професійній діяльності
6	узагальнюваний	горизонтальний та вертикальний	90%	здатність до адаптації

Таким чином, забезпечення якості освіти залежить від внутрішнього управління ВНЗ, як комплексної системи, що дозволяє через освітні стандарти, вивчення програмного теоретичного матеріалу та психолого-педагогічних досліджень, виявити сформовані компетентності, професійні та особистісні якості молодих фахівців-психологів на магістерському рівні. Більшість сучасних роботодавців звертають увагу під час прийому молодого фахівця будь-якої сфери діяльності, на такі якості як здатність адаптуватися до режиму організації чи установи, працювати в команді, готовність до неперервної самоосвіти.

Однак дослідники-науковці психологи, педагоги розрізняють готовність фахівця і підготовленість, констатуючи, що «готовність» – це короткочасна, тимчасова здатність до виконання професійних функцій, а «підготовленість» – довготривалий процес, який для вдосконалення професійної майстерності, збереження якості освіти, вдосконалюється через компоненти психолого-педагогічної мобільності.

Аналізована проблема потребує продовження дослідження. Так як майбутні

психологи-фахівці мають володіти особистісними інтелектуальними та пізнавальними характеристиками; бути готовими до змін як у навчальній так і професійній діяльності, до постійної самоосвіти, самовдосконалення.

Бібліографічні посилання:

1. Анненкова І.П. Критерії і показники якості освіти у ВНЗ. URL: <https://scienceandeducation.com>.
2. Росток М.Л. Організація експериментальної перевірки результативності педагогічних умов формування професійної компетентності кваліфікованих робітників. Матеріали Других Всеукраїнських педагогічних читань, присвячених 80-річчю від дня народження відомого науковця з проблем управління освітою, д.пед.н., проф. В.С.Пікельної 19 квітня 2018 р. – Павлоград, ІМА-прес, 2018, с.94-96.

Грибан Віталій,
професор, доктор
біологічних наук,
заслужений працівник
народної освіти України,
професор кафедри
фізичного виховання
Дніпропетровського
державного університету
внутрішній справ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ - ГАРАНТІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗРОСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ, ПОКРАЩЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ КРАЇНИ

Аналізується стан безпеки праці в Україні та інших економічно розвинутих країнах. Робиться висновок, що сьогодні основними завданнями з питань праці, що постають перед державою та суспільством, є, перш за все, плідна співпраця держави, роботодавців та працівників у вирішенні проблеми реалізації прав людини на працю, на здорові та нешкідливі умови праці, на достойну оплату праці.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що на сьогоднішній день за умов ринкових відносин зростає значення діяльності держави із захисту людини в процесі праці

Теоретичну основу даної роботи складають наукові дослідження таких вчених як О. Мірошніченко (4) , В. Хара (5), О. Гаврилець (6), Т. Кисільова (7), Ю. Саранкіна (8), А. Белікова (90) та ін.

Відповідно до Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (11) кожна людина має право на отримання можливості заробляти собі на життя працюю, яку вона вільно обирає або на яку вільно погоджується, право на справедливі та сприятливі умови праці, включаючи винагороду, умови праці, що відповідають вимогам безпеки та санітарії. Наша держава на конституційному рівні закріпила зазначені права, гарантувала їх реалізацію. Але на сьогодні ситуація щодо дотримання і можливості реалізації трудових прав в Україні наблизилася до критичної межі. На сучасному етапі, особливо в період панування економічної кризи, яка торкнулася усіх сфер життєдіяльності нашої країни та суспільства, спостерігається тенденція зростання рівня безробіття, значні порушення трудових прав, в тому числі прав на здорові, безпечні та нешкідливі умови праці на підприємствах всіх форм власності та видів діяльності [8].

Закріпивши в статтях 27 та 43 Конституції України (1) соціальну спрямованість розвитку держави, Україна відносить право на життя і здоров'я до числа основних, невід'ємних прав особи, гарантуючи також громадянам право на належні, безпечні й здорові умови праці. Ці положення відповідають нормам Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, що ратифіковано Україною, ст. 7 якого визначено обов'язок держав, що беруть участь у ньому, визнавати право кожного на справедливі й сприятливі умови праці, під якими розуміються, зокрема, умови роботи, що відповідають вимогам безпеки і гігієни. Конвенції Міжнародної організації праці про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці № 187 (10). На цих положеннях ґрунтується Закон України «Про охорону праці» (2).